وەزارەتی تەندروستی

ژمارە: ١٣٣١ لە ٢٢ /٢٠٢٣/١/

پاڵپشت بە ئەحکامی ماددەی (١٠٥) لە یاسای تەندروستی گشتی ژمارە (٨٩)ی ساڵی ١٩٨١ و مادده (٧) لە یاسای وەزارەتی تەندروستی هەرێمی کوردستان- عێراق ژمارە (١٥) ساڵی ٢٠٠٧ ، بڕیاردرا بە دەرکردنی ئەم ڕێنماییەی خوارەوە:

ڕێنمایی ژمارە (١)ی ساڵی ٢٠٢٣

ڕێنمایی ڕێبەری لە ناوبردن و ڕیسایکل کردنی بەرهەمی دەرمانسازی و پزیشکی

ماددەی (١): (ئامانج)

ئامانج لەم ڕێبەرە دانان و دەستنیشانکردنی ڕێکارو ڕێگای گونجاوە بۆ مەبەستی ڕیسایکل کردن و لەناوبردنی بەرهەمی دەرمانسازی/پزیشکی لە هەرێمی کوردستان-عێراق بەشێوەیەکی زانستی و سەلامەت بە لەبەرچاو گرتنی ڕێکارەکانی ژینگەپارێزی و تەندروستی گشتی.

ماددەی (٢): (پێناسەکان)

بەڕێوەبەرایەتی: بەڕێوەبەرایەتی کۆنترۆلکردنی هێنان و دروست کردنی دەرمان و ئامێر و پێداویستی پزیشکی لە کوردستان

بەرهەمی دەرمانسازی: هەر بەرهەمێک کە کۆتا شێوەی لەسەر یەک لە شێوەکانی دەرمانسازی ئامادەکراوە یان دروستکراوە.

بەرهەمی پزیشکی: بەرهەمێکی نادەرمانییە کە لەبواری پزیشکیدا بەکاردێت.

بەرهەم و ماددەی ژێرکۆنتڕۆڵ: ماددەی خاو یان بەرهەمی (دەرمانسازی/پزیشکی)ن کە یەک یان زیاتر لەیەک ماددەی تێدایە کە لە لیستەکانی مەوادی کۆنتڕۆڵی International Narcotics Control Board (INCB) دایە، یانیش لە لیستەکانی یاسای مادده هۆشبەرەکان و کارتێکەرە عەقلیەکانی هەرێمی کوردستان ژمارە (١) ی ساڵی ٢٠٢٠ دا هەیە یانیش هەر ماددەیەک کە لەسەر داوای وەزارەتەوە، بە ماددەیەکی ژێرکۆنتڕۆڵ پەسەند کرابێت.

بەرهەمی ساختە: ئەو بەرهەمەیە کە لەسەر بەرهەمێکی فەرمیی ڕەسەن ساختە کراوە. بۆ مەبەستی دزینی ناو و ڕەسەنایەتی ئەو بەرهەمە، تا بتوانێ ببێتە جێگرەوەی ئەو بەرهەمە بۆ هەڵخەڵەتاندنی خەڵک تا نیشانی بدات کە ئەم بەرهەمە، هاوتای بەرهەمە ڕەسەنەکەیە.

بەرهەمی خەوشدار: ئەو بەرهەمەیە کە هاوتا نییە لەگەڵ پێوەرە بنەڕەتییەکانی کواڵیتی (هێز، کاریگەری، بێگەردی، پاکتاویی، ڕێژەی توانەوەی بەرهەمەکە لەناو لەشدا، یەکنەبوونی کێش و پێکهاتە).

بەرهەمی چەواشەکەر: ئەو بەرهەمەیە کە ڕووبەرگی دەرمانەکە و/ یان دەرماننامەکەی، زانیاری نادروست و چەواشەکارانە پێشکەش دەکات.

ماددەی نەخوازراو: ئەو ماددانەن کە لە پشکنینی تاقیگەیی دەرنەچوون(کۆمپانیای هاوردەکار دەیگەڕێنێتەوە بۆ کۆمپانیای بەرهەمهێن یان لەناوی دەبات لە ڕێگەی بەڕێوەبەرایەتی) ،یان ماددەی نایاسایین(سەرچاوەی نادیار).

ڕێککەوتی بەسەرچوون: بریتیە لە دوایین ڕۆژی ڕێکەوتی دیاریکراو لەسەر ڕووبەرگی بەرهەمێکی دەرمانسازی/پزیشکی کە بە شێوەیەکی سەلامەت و بە کوالێتی دیاریکراو دەمێنێتەوە، و شیاوە بۆ بەکار هێنان. لەدوای ئەو ڕێکەوتە شیاوی بەکار هێنان نامێنێت.

بەرهەمی بەسەرچوو: ئەو بەرهەم و ماددانەن کە شیاو نین بۆ بەکارهێنان بە هۆی تێپەڕینی ماوەی ڕێکەوتی بەسەرچوونی دیاریکراو کە دانراوە لەلایەن کارگەی بەرهەمهێن لەسەر ڕوبەرگی دەرەوە و ناوەوەی بەرهەمەکە.

لەناوبردن: بریتیە لە پرۆسەی لەناوبردنی بەرهەمی دەرمانسازی/پزیشکی بەهۆی یەکێک لەو هۆکارانەی وە یەکێک لەو ڕیگایانەی کە لە ماددەی شەشەم و ماددەی هەشتەم ئەم ڕێبەرە ئاماژەیان پێکراوە.

ڕیسایکل کردن: بریتیە لە دووبارە بەکارهێنانەوەی پاشەڕۆ و پاشماوە بۆ ماددەی سودبەخش و بەکارهاتوو.

ماددەی (٣): (ڕێسا گشتیەکان)

١-مەرج و ڕێگاکانی لەناو بردنی بەرهەمی دەرمانسازی/پزیشکی ڕێکارێکی زانستیە کە تێیدا بەڕێوەبەرایەتی بەرپرسە لە دانانی ڕێبەری تایبەت بە پرۆسەی لەناو بردن بە پشت بەستن بەڕێبەرە نێودەوڵەتیەکان و ڕێکخراوی تەندروستی جیهانی.

٢-بەڕێوەبەرایەتی بەرپرسە لە دیاریکردنی ئەو مەرج و تایبەتمەندیانەی کە دەبێت هاوردەکار یان هەر لایەنێکی تر ئەنجامی بدات بۆ لەناو بردنی بەرهەمە (دەرمانسازی/پزیشکی) یەکان بەهەماهەنگی لەگەڵ دەستەی ژینگەی هەرێمی کوردستان-عێراق و دەزگا پەیوەندیدارەکانی تر.

٣-لەناو بردنی بەرهەمە (دەرمانسازی/پزیشکی)یەکان بەپێی کێش و جۆر دەبێت وە هەر جۆرێک پرۆسەی تایبەتی هەیە بۆ لەناو بردن.

٤-پێویستە هاوردەکار یاخود هەر لایەنێکی تر نوسراوی فەرمی ئاراستەی بەڕێوەبەرایەتی بکات بۆ لەناو بردنی بەرهەمە (دەرمانسازی/پزیشکی)یەکان وە فۆڕمی تایبەت بە لەناو بردن پڕ دەکاتەوە کە لە پاشکۆی ئەم ڕێبەرەدا هاتووە. دوای وەرگرتنی ڕەزامەندی بەڕێوەبەرایەتی، پرۆسەی لەناو بردنەکە دەست پێدەکات.

٥-ڕسومی لەناو بردن دەکەوێتە ئەستۆی هاوردەکار یاخود ئەو لایەنەی خاوەنی بەرهەمە (دەرمانسازی/پزیشکی)یەکانە کە بڕیاری لەناو بردنیان دەرچووە.

٦-دوای تەواو بوونی پرۆسەی لەناو بردنەکە لەژێر سەرپەرشتی بەڕێوەبەرایەتی، نوسراوێکی فەرمی ئاراستەی هاوردەکار یان ئەو لایەنە دەکرێت کە خاوەنی بەرهەمە (دەرمانسازی/پزیشکی)یەکانە تێیدا جەخت لە لەناو بردنی بەرهەمەکان دەکرێتەوە وە وێنەیەکی ئەم نوسراوە و گشت هاوپێچەکانی تری ئەرشیف دەکرێن لە بەڕێوەبەرایەتی.

ماددەی (٤): (هۆکارەکانی لەناوبردنی بەرهەمی دەرمانسازی/پزیشکی)

هەر بەرهەمێکی دەرمانسازی/پزیشکی لەناو دەبرێت ئەگەر:

١-بەرهەمێکی نایاسایی، ساختە، خەوشدار، چەواشەکەر، بەسەرچوو بێت و بڕیاری لەناو بردنی دەرچووبێت لە بەڕێوەبەرایەتی.

٢-بەرهەمێکی نەخواستراو بێت و دەرنەچووبێت لە پشکنینی تاقیگەیی وە بڕیاری لەناو بردنی دەرچووبێت لە بەڕێوەبەرایەتی.

٣-بەرهەمێکی دەستبەسەردا گیراو بێت بە هۆکارێک لە هۆکارەکانی خاڵی (١) وە بڕیاری لەناو بردنی دەرچووبێت لە بەڕێوەبەرایەتی.

٤-بڕیاری کشاندنەوەی لەبازاڕەکان دەرچووبێت وبڕیاری لەناو بردنی دەرچووبێت لەبەڕێوەبەرایەتی.

٥-ئەو بەرهەمانەی کە کۆگاکردن و گواستنەوەیان بەپێی ڕێنمایی و ڕێبەری کۆگاکردن و گواستنەوەی بەڕێوەبەرایەتی نەبووە وە بڕیاری لەناو بردنیان دەرچووبێت لە بەڕێوەبەرایەتی.

٦-بەرهەمی بەسەرچوون لە کۆمپانیاکانی دەرمان و دەرمانخانە و کۆگاکانی دەرمان و نەخۆشخانە و سەنتەر و بنکە تەندروستیەکان ڕادەستی بەڕێوەبەرایەتی دەکرێن بە مەبەستی لەناو بردنیان ئەمەش دوای وەرگرتنی ڕەزامەندی بەڕێوەبەرایەتی.

٧-بۆ ڕێگریکردن لە دووبارە بەکار هێنانەوە بەشێوەیەکی نایاسایی یاخود گۆڕینی لەیبڵ و بەرواری بەرهەمهێنان و بەسەرچوون وە هەر هۆکارێکی لەم شێوەیە کە زەرەر لە تەندروستی گشتی بدات.

ماددەی (٥): (گرنگترین دەرەنجامەکانی خراپ لەناوبردنی بەرهەمی دەرمانسازی/پزیشکی)

١-پیسبوونی ئاوی خواردنەوە وئاوی ژێر زەوی. پێویستە ڕێوشوێنی گونجاو بگیرێتەبەر بۆ ڕێگەگرتن لە پیسبوونی ئاوی ژێرزەوی و سەرچاوەکانی دابین کردنی ئاوی پاک.

٢-دەرمانە دژەزیندەگیەکان، دەرمانە دژەشێرپەنجەکان، پاککەرەوەکان، هەروەها ئەو بەرهەمانەی شینابنەوە لە ژینگە نابێت بە ڕێژەیەکی زۆر تێکەڵی ئاوەڕۆ بکرێن چونکە ئەگەری هەیە بەکتریا و میکرۆبەکان لەناو ببەن کە پێویستن بۆ شیبوونەوە زیندەگیەکان.

٣-سوتاندنی بەرهەمە (دەرمانسازی/پزیشکی)یەکان لەژێر پلەی گەرمی نزم و لەهەوای کراوەدا دەبێتە هۆی دەردانی گازی ژەهراوی بۆ ناو هەوا کە زیان بە تەندروستی گشتی و ژینگە دەگەیەنێت.

٤-بەرهەمی ژێر کۆنترۆڵ و مادە هۆشبەرەکان مەترسی دووبارە دەرهێنانەوە و بەکار هێنانەوەیان هەیە، بۆیە دەبێت بە شێوەیەکی گونجاو لەناو ببرێن.

ماددەی (٦): (ڕێگاکانی لەناوبردنی بەرهەمی دەرمانسازی/پزیشکی)

١-ژێرخاک کردن

بریتیە لە ژێرخاک کردنی بەرهەمە دەرمانسازی/پزیشکی یەکان ڕاستەوخۆ لە شوێنێکی گونجاو بەبێ ئەوەی پێشوەختە دەستکاری یاخود هیچ جۆرە چارەسەریەکیان بۆ کرابێت. باوترین و کۆنترین ڕێگەی لەناوبردنە بۆ پاشماوە ڕەقەکان. ئەمەش سێ جۆری هەیە:

ا- چاڵی کراوە و کۆنترۆڵ نەکراو:
پاشماوەی بەرهەمە دەرمانسازی/پزیشکی یەکان ڕاستەوخۆ دەخرێنە ناو چاڵێك و دواتر دەشێلدرێن. ئەم ڕێگایە کەمترین ڕێکارەکانی ژینگەپارێزی تێدایە، ئەم ڕێگایە پێویستە دوایین ڕێگا بێت و تەنها لە حاڵەتێک بگیرێتەبەر کەوا هیچ ڕێگەچارەیەکی تر بەردەست نەبێت. باشتر وایە پاشماوەکان کەپسول بکرێن ئینجا بخرێنە ناو چاڵەکە.

ب- چاڵی ئەندازەیی:
بریتیە لە چاڵێکی ئەندازەیی هەڵکەندراو بە شێوەیەکی ڕێک و پێك وە باشتر پارێزگاری لە ژینگە و دەوروبەر دەکات هەروەها مەترسی تێکەڵ بوونی کەمترە لەگەڵ ئاوی ژێرزەوی. پاشماوەی بەرهەمە (دەرمانسازی/پزیشکی) یەکانی تێدەکرێت و دەشێلدرێن یان کەپسول دەکرێن دواتر ڕوپۆش دەکرێن بە پاشماوەی شارەوانی.

ج- چاڵی ئەندازەیی پێشکەوتوو:
بریتیە لە چاڵێکی ئەندازەیی هەڵکەندراو بە شێوەیەکی ڕێک و پێک وە جیاکراوەتەوە لەگەڵ سیستەمی ئاوی ژێرزەوی. دواتر پاشماوەی بەرهەمە (دەرمانسازی/پزیشکی) یەکانی تێدەکرێت و دەشێلدرێن یاخود بەشێوەی کەپسول کراو دواتر ڕووپۆش دەکرێت بە چینێک خۆڵ دواتر ڕوپۆش دەکرێت بە پاشماوەی شارەوانی. ئەم ڕێگایە کەمترین کاریگەری و مەترسی لەسەر ژینگە و ئاوی ژێر زەوی هەیە بەراورد بە ڕێگاکانی تری ژێرخاک کردن.

٢-کەپسول کردن
بریتیە لە کەپسول کردنی پاشماوەی بەرهەمە (دەرمانسازی/پزیشکی) یەکان لەناو دەفری پلاستیک یاخود ستیل و پاشان کۆنکریت کردنی سەرپۆشی دەفرەکە. پێویستە دەفرەکان خاوێن بن و نابێت پێشتر بەکارهێنرابن بۆ مەوادی تەقەمەنی و ماددە مەترسیدارەکان.

دەفرەکان بەڕێژەی ٧٥٪ پڕدەکرێنەوە بە پاشماوەی بەرهەمە (دەرمانسازی/پزیشکی) یەکان ئەوەی ماوە لە بۆشایی بە گیراوەیەک لە چیمەنتۆ و گەچ و ئاو پڕدەکرێتەوە. دواتر دەفرەکان دەخرێنە ناو چاڵێک و ژێرخاک دەکرێن و دواتر ڕوپۆش دەکرێن بە پاشماوەی شارەوانی.

٣- بێهێزکردن
جۆرێکە لە کەپسول کردن بەڵام پاشماوەی بەرهەمە (دەرمانسازی/پزیشکی) یەکان لەناو پاکەت و کارتۆنەکانیان دەردەهێنرێن، کاغەز و پلاستیک و کانزاکان یان هەر ماددەیەکی تر کە ڕیسایکڵ دەکرێتەوە جیا دەکرێنەوە دواتر ئەوەی ماوەتەوە لە پاشماوە تێکەڵ دەکرێت لەگەڵ ئاو و چیمەنتۆ و گەچ، تێکەڵەیەکی نیمچەشلی لێ دروست دەکرێت. دواتر ئەو تێکەڵەیە ژێرخاک دەکرێت ئینجا ڕوپۆش دەکرێت بە پاشماوەی شارەوانی. ئەم ڕێگایە بەشێوەیەکی گشتی تێچووی زۆر نییە وە ئامێر و دەزگای پێشکەوتووی پێویست نیە. بەشێوەیەکی گشتی تێکەڵکردنی ڕێژەکان بەم شێوەیە دەبێت:

پاشماوەی بەرهەمی دەرمانسازی/پزیشکی	٦٥٪
گەچ	١٥٪
چیمەنتۆ	١٥٪
ئاو	٥٪ یان بەپێی پێویست

٤- ئاوەڕۆ

هەندێک پاشماوەی بەرهەمی (دەرمانسازی/پزیشکی) وەک شلەکان (شرۆب و گیراوەکان)، ئەمپول و ڤیالە شلەکان، ئەو بەرهەمە شلانەی دەکرێنە مولولەی خوێنەوە، دەکرێت خەستیان کەم بکرێنەوە لەگەڵ ئاو دواتر بڕژێنرێنە ناو زێراب و ئاوەڕۆ بەشێوەیەکی لەسەرخۆ و بە پچڕ پچڕی.

٥- سوتاندن بە کوورەی پلە گەرمی مامناوەند

بریتیە لە سوتاندنی پاشماوە ڕەقەکانی بەرهەمە (دەرمانسازی/پزیشکی) یەکان لەناو کوورەی پلەگەرمی مامناوەند کە بەشێوەیەکی گشتی لە پلەی گەرمی (٨٥٠) پلەی سیلیزی کاری پێدەکرێت.

٦- سوتاندن بە کوورەی پلە گەرمی بەرز

ئەم جۆرە کوورانە بەشێوەیەکی گشتی توانای سوتاندنیان هەیە لە سەرووی (١٢٠٠) پلەی سیلیزی وە لە پیشەسازیە گەورەکاندا بەکار دەهێنرێن وەکو کوورەی چیمەنتۆ و کوورەی پیشەسازی ئاسن هتد.. ئەگەر بەردەست نەبن دەکرێت هەماهەنگی و لێکتێگەیشتن بکرێت لەگەڵ کارگەکانی بەرهەمهێنانی چیمەنتۆ بە مەبەستی سوتاندنی پاشماوەی بەرهەمی (دەرمانسازی/پزیشکی) بەم ڕێگایە وە ئەمە ڕێگایەکی گونجاوە لەڕووی پراکتیکی و لەڕووی تێچوون.

ماددەی (٧): (پۆلین کردنی پاشماوەی بەرهەمە دەرمانسازی/پزیشکیەکان)

پۆلین کردنی پاشماوەی بەرهەمە (دەرمانسازی/پزیشکی) یەکان بەپێی شێوەی دەرمانسازی و جۆری پێکهاتەکانیان دەبێت وە دەستنیشان کردنی ڕێگەی گونجاو بۆ لەناوبردنیان بەپێی پۆلینەکانیان. پرۆسەی پۆلین کردن لەشوێنی کۆگا کردن ئەنجام دەدرێت وە پێویستە هەر پۆلینێک لەیبل بکرێت و ڕێگەی لەناوبردنەکەی دیاری بکرێت لەژێر سەرپەرشتی دەرمانسازی بەرپرس لە بەڕێوەبەرایەتی.

١- ئەو بەرهەمە (دەرمانسازی/پزیشکی) یانەی ڕێکاری تایبەتیان دەوێت بۆ لەناو بردن:
- بەرهەم و ماددەی ژێرکۆنترۆڵ (ماددە بێهۆشکەرەکان، کارتێکەرە عەقڵیەکان)
- بەرهەمی دژە - زیندەگی
- بەرهەمەکانی دژە - شێرپەنجە
- پاککەرەوەکان

٢- گشت بەرهەمەکانی تر پۆلین دەکرێن بەپێی شێوەی دەرمانسازیان بۆ ئەم چەند پۆلینە:
- ماددە ڕەقەکان، نیمچە ڕەقەکان، پاودەرەکان (حەب، کەپسول، پاودەر، دەرزی پاودەر، کرێم، جێل، تەحامیل، هتد...)
- ماددە شلەکان (گیراوە، شرۆبەکان هتد...)
- بەرهەمە گازیەکان (سپرای و ئەو بەخاخانەی گازیان تێدایە)
- بەرهەمەکانی تر

٣- ئەو ماددانەی کە دەتوانرێت ڕیسایکڵ بکرێنەوە:

ماددەکانی وەک کاغەز، کارتۆن، پلاستیک، کانزاکان، دار هەروەها شوشە ئەگەر بکرێت پێویستە جیا بکرێنەوە وە بنێردرێن بۆ شوێنی تایبەت بە ڕیسایکڵ بەپێی جۆری ماددەکان.

ماددەی (٨): (ڕێکارەکانی لەناو بردن بەپێی پۆلینی بەرهەمەکان)

١- ماددەی ڕەق، نیمچە ڕەق، پاودەر:

- دژە-زیندەگیەکان، ماددەی ژێرکۆنترۆڵ، ماددەی دژە-شێرپەنجە:

بە ڕێگەی سوتاندن بە کوورەی پلەگەرمی بەرز لەناو دەبرێن. لە کاتی بەردەست نەبوونی ئەم ڕێگایە دەکرێت ڕێگەی کەپسول کردن یان بێهێزکردن بەکار بهێندرێت بەرلە ژێرخاک کردنیان. مادده ژێرکۆنترۆڵەکان پێویستە لەژێر سەرپەرشتی دەرمانسازی بەرپرس لە بەڕێوەبەرایەتی بگوازرێنەوە و بەپێی ڕێگەی لەناو بردنی دیاری کراو لەناو ببرێن.

- گشت بەرهەمە (دەرمانسازی/پزیشکی) یەکانی تر:

ئەگەر کێشی گشتی بەرهەمەکان لە (٥) تۆن کەمتر بێت دەتواندرێت بە ڕێگەی ژێرخاک کردن (چاڵی ئەندازەیی پێشکەوتوو) لەناو ببرێن دواتر بە برێکی زۆر لە پاشماوەی شارەوانی ڕووپۆش بکرێن. ئەگەر کێشی گشتی بەرهەمەکان زیاتر بوو لە (٥) تۆن ئەوا باشترە بە ڕێگەی سوتاندن بە کوورەی پلەگەرمی بەرز لەناو ببرێن وە ئەگەر ئەم ڕێگایە بەردەست نەبوو دەکرێت کوورەی پلەگەرمی مامناوەند بەکار بهێندرێت دواتر پاشماوەکە ژێرخاک دەکرێت و ڕووپۆش دەکرێت بەپاشماوەی شارەوانی.

ئەگەر ئەم دوو ڕێگایە هیچیان بەردەست نەبوون دەکرێت ڕێگەی کەپسولکردن بەکار بهێندرێت دوای جیاکردنەوەی ئەو ماددانەی بە کەڵکی ڕیسایکڵ کردن دێن، ئینجا ژێرخاک کردنیان و ڕۆپۆشکردنیان بە پاشماوەی شارەوانی.

٢- شلەکان

- ئەو بەرهەمانەی مەترسیان نییە یاخود ژەهراوی نین:

پاشماوەی بەرهەمە (دەرمانسازی/پزیشکی) یەکان کە پێکهاتەی ئۆرگانی لەخۆدەگرن یاخود شیدەبنەوە لەناو خاک بۆ نموونە ڤیتامینەکان، خوێیەکان، ترشە ئەمینیەکان، ترشە چەوریەکان یاخود گلوکۆز دەکرێت ڕاستەوخۆ تێکەڵی زێراب و ئاوەڕۆ بکرێن.

- گشت بەرهەمە (دەرمانسازی/پزیشکی) یە شلەکانی تر جگە لە (ماددەی ژێرکۆنترۆڵ، ماددەی دژە-زیندەگی، بەرهەمی دژە-شێرپەنجە):

دەکرێت لەناو ببرێن بە ڕێگەی کەمکردنەوەی خەستی دواتر تێکەڵ کردنیان لەگەڵ ئاوەڕۆ. هەروەها دەکرێت بەڕێگەی سوتاندن بە کوورەی پلەگەرمی بەرز لەناو ببرێن ئەگەر بەردەست بێت.

٣- ئەمپول و ڤیالە شلەکان:

پێویستە لەناو دەفرێکی ڕەق یان حەوزێکی کۆنکریت دابنرێن دواتر وردوخاش بکرێن. ئینجا مادده شوشەکە جیا دەکرێتەوە بۆ لەناو بردنی لەگەڵ پاشماوەی شارەوانی، شلەکەش بەجیا لەناو دەفرێک دەکرێت وخەستیەکەی کەم دەکرێتەوە بەتێکەڵ کردنی لەگەڵ ئاو دواتر تێکەڵی زێراب وئاوەڕۆ دەکرێت.

٤- دژە-زیندەگیەکان

نابێت ڕاستەوخۆ بەبێ چارەسەکردنی پێشوەختە لەناو ببرێن. بەشێوەیەکی گشتی باشترین ڕێگە بۆ لەناو بردنیان بریتیە لە سوتاندن بە کوورەی پلە گەرمی بەرز. ئەگەر ئەم ڕێگایە بەردەست نەبێت دەکرێت بە ڕێگەی کەپسول کردن لەناو ببرێن.

دژە-زیندەگیە شلەکان دەکرێت خەستیان کەم بکرێتەوە لەناو دەفری تایبەت ئینجا بۆ ماوەی دوو هەفتە دابنرێن دواتر تێکەڵی ئاوەڕۆ دەکرێن.

٥- بەرهەم و ماددەی ژێر کۆنترۆڵ:

پێویستە لەژێر چاودێری دەرمانسازی بەرپرس لە بەڕێوەبەرایەتی بگوازرێنەوە و لەناو ببرێن بە هەماهەنگی لەگەڵ دەزگا پەیوەندیدارەکانی تر. ئەم بەرهەم و ماددانە بە ڕێگەی سوتاندن بە کوورەی پلە گەرمی بەرز لەناو دەبرێن. ئەگەر ئەم ڕێگایە بەردەست نەبێت دەکرێت ڕێگەی کەپسولکردن بەکار بهێندرێت.

٦- بەرهەمی دژە-شێرپەنجە:

پێویستە جیا بکرێنەوە لە بەرهەمەکانی تر، لەناو دەفری گونجاو هەڵبگیرێن. بەڕێگەی سوتاندن بە کوورەی پلە گەرمی بەرز لەناو دەبرێن لە پلەی گەرمی لایەنی کەم (١٢٠٠) پلەی سیلیزی. هەر پاشماوەیەکیش کە دەمێنێتەوە پێویستە کەپسول بکرێت وە ژێر خاک بکرێت و دواتر ڕووپۆش بکرێت بە پاشماوەی شارەوانی.

شێوازی کەپسول کردنەکە بەم جۆرە دەبێت:دەفرەکە نیوەی (٥٠٪) پڕدەکرێت بە پاشماوەی بەرهەمە دژە-شێرپەنجەکان دواتر نیوەکەی تری (٥٠٪) بە گیراوەیەک لە گەچ، چیمەنتۆ و ئاو پڕدەکرێتەوە، دواتر دەفرەکە ڕووپۆش دەکرێت و جێدەهێڵرێت بۆ ماوەی (٧ تا ٢٨) ڕۆژ. پاشان ژێرخاک دەکرێت و دادەپۆشرێت بە پاشماوەی شارەوانی.

٧- بەرهەمەکانی پاککەرەوە

بەشێوەیەکی زانستی بەرهەمەکانی پاککەرەوە ڕێککەوتیان بەسەر ناچێت، تەنها هەندێک جۆر نەبێت وەک (لایسۆل ٥٠٪ کرێسیلیک ئەسید) کە کاریگەریەکەی کەمتر دەبێتەوە، دەتوانرێت بۆ ماوەیەکی درێژ هەڵبگیرێن وە ورده ورده بەکار بهێندرێت بۆ پاککردنەوەی حەمام و تواڵێت و هەندێک شوێنی تر، بۆیە پێویستیەکی ڕاستەقینە نییە بۆ لەناو بردنیان.

ئەگەر بڕیار بوو لەناو ببرێن دەکرێت بە ڕێگەی کەم کردنەوەی خەستی لەناو ببرێن بە تێکەڵ کردنیان لەگەڵ ئاو دواتر تێکەڵی زێراب و ئاوەڕۆ دەکرێت. باشتر وایە ڕۆژانە لە (٥٠) لیتر زیاتر تێکەڵی ئاوەڕۆ نەکرێت. ئەگەر بڕەکە زیاتر بو لە (٥٠) لیتر دەتوانرێت بکرێتە چەند بەشێک و هەر ڕۆژەی بەشێکی لێ تێکەڵی ئاوەڕۆ بکرێت.

٨- ئەو بەرهەمانەی گازیان تێدایە

ئەو بەرهەمانەی مادده گازیەکان لەخۆ دەگرن وەک هەندێک جۆری سپرای و بەخاخ، نابێت بە ڕێگەی سوتاندن لەناو ببرێن لەبەر مەترسی تەقینەوە و زیان گەیاندن بە دەوروبەر. باشتر وایە بە ڕێگەی ژێرخاک کردن لەناو ببرێن دواتر ڕوپۆش بکرێن بە پاشماوەی شارەوانی.

ئەو ماددانەی کەوا گازی هاڵۆجین لەخۆ دەگرن یاخود لەکاتی لەناو بردن گازی هاڵۆجیانیان لێوە دەردەچێت، پێویستە بەڕێگەی سوتاندن بە کوورەی پلە گەرمی بەرز لە لایەنی کەم (١٢٠٠) پلەی سیلیزی لەناو ببرێن.

ماددەی (٩): (پوختەی شێوازی لەناوبردنی بەرهەمی دەرمانسازی/پزیشکی بەپێی شێوەیان)

پۆلین	ڕێگەی لەناوبردن	تێبینی
ماددەی ڕەق، نیمچە ڕەق، پاودەر	کوورەی پلەگەرمی بەرز کەپسولکردن بێهێزکردن ژێرخاک کردن (چاڵی ئەندازەیی)	کێشی کەمتر لە (٥) تۆن
مادده شلەکان	ئاوەڕۆکوورەی پلەگەرمی بەرز ئاوەڕۆ-کەمکردنەوەی خەستی	ڤیتامینەکان، خوێیەکان، ترشە ئەمینیەکان، ترشە چەوریەکان، گلوکۆز
ئەمپول و ڤیالە شلەکان	ئاوەڕۆ-کەمکردنەوەی خەستی	
دژە-زیندەگیەکان	کوورەی پلە گەرمی بەرز کەپسول کردن کەم کردنەوەی خەستی	دژە-زیندەگیە شلەکان
بەرهەم و ماددەی ژێر کۆنترۆڵ	کوورەی پلە گەرمی بەرز کەپسول کردن	ئەگەر کوورە بەردەست نەبێت
بەرهەمی دژە-شێرپەنجە	کوورەی پلە گەرمی بەرز کەپسول کردن	بۆ پاشماوەی سوتانەکە یاخود ئەگەر کوورەی پلە گەرمی بەرز بەردەست نەبێت
بەرهەمەکانی پاککەرەوە	ئاوەڕۆ-کەمکردنەوەی خەستی	ڕۆژانە ٥٠ لیتر
ئەو بەرهەمانەی گازیان تێدایە	ژێرخاک کردن (چاڵی ئەندازەیی) کوورەی پلە گەرمی بەرز	ئەو ماددانەی گازی هاڵۆجین لەخۆ دەگرن یان دەردەدەن

ماددەی (١٠):

کار بە هیچ دەقێك ناکرێت کە لەگەڵ ئەحکامەکانی ئەم ڕێنماییە دژکار بێت.

ماددەی (١١):

ئەم ڕێنماییە لە ڕۆژی بڵاوکردنەوەی لە ڕۆژنامەی (وەقایعی کوردستان) جێبەجێ دەکرێت.

د.سامان حسین بەرزنجی
وەزیری تەندروستی

هاوپێچی ژمارە (١)

Attachment Number (١)

Pharmaceutical/Medical Product Disposal Form — فۆرمی لەناوبردنی بەرهەمی دەرمانسازی/پزیشکی

Sn	ناوی بازرگانی Trade Name	ناوی زانستی INN Name	شێوەی دەرمانسازی Dosage form	شێوەی پاکەتبەندی Pack Size	ژمارەی باج Batch No.	ڕێکەوتی بەسەرچوون Expiry Date	بڕ Quantity	کێشی گشتی بە کیلۆ Total weight in KG

ئێمە کە لە خوارەوە واژوومان کردوە پشتڕاستی دەکەینەوە کەوا تەواوی ئەو زانیاریانەی لەم فۆرمەدا هاتووە ڕاست و دروستن.

We the undersigned, Certify That all information in this form is correct and accurate.

Authorized Signature ئیمزا	مۆر Stamp

هاوپێچی ژمارە (٢)

Attachment Number (٢)

Medical device Product Disposal Form — فۆرمی لەناوبردنی بەرهەمی پێداویستی پزیشکی

Sn	ناوی بازرگانی Trade Name	شێوەی پێداویستی پزیشکی Dosage form	شێوەی پاکەتبەندی Pack Size	ژمارەی باج Batch No.	ڕێکەوتی بەسەرچوون Expiry Date	بڕ Quantity	کێشی گشتی بە کیلۆ Total weight in KG

ئێمە کە لە خوارەوە واژوومان کردوە پشتڕاستی دەکەینەوە کەوا تەواوی ئەو زانیاریانەی لەم فۆرمەدا هاتووە ڕاست و دروستن.

We the undersigned, Certify That all information in this form is correct and accurate.

Authorized Signature ئیمزا	مۆر Stamp

هاوپێچی ژمارە (٣)

بەڵگەنامەی لەناوبردن

بۆ/لایەنی پەیوەندیدار

بەڵگەنامەی لەناوبردنی بەرهەمی دەرمانسازی/پزیشکی

بەڕێوەبەرایەتی کۆنترۆڵی جۆری دەرمان و پێداویستی پزیشکی لە هەرێمی کوردستان، پشتڕاستی دەکاتەوە کەوا سەرپەرشتی لەناوبردنی ئەم بەرهەمانەی لە فۆڕمی هاوپێچ دا هاتوون، کردووە بە ئامادەبوونی:

☐ کارمەندی ژینگە ☐ کارمەندی بەڕێوەبەرایەتی کۆنترۆڵی جۆری ☐ کارمەندی شارەوانی ☐ پۆلیس

شێوازی لەناوبردنەکەی بە یەکێک لەم ڕێگایانەی خوارەوە ئەنجام دراوە:

☐ ژێرخاک کردن

☐ کەپسول کردن

☐ بێهێزکردن

☐ ئاوەڕۆ

☐ گەڕاندنەوە بۆ سەرچاوگە

☐ سوتاندن بە کوورەی پلە گەرمی مامناوەند

☐ سوتاندن بە کوورەی پلە گەرمی بەرز

هۆکاری لەناوبردنەکەی بریتیە لە:

☐ بەرهەمەکە/کان دەقاو دەقی خاسیەتەکان نین لە پشکنینی تاقیگەکانی بەڕێوەبەرایەتی کۆنترۆڵی جۆری

☐ بەرهەمەکە/کان ڕێکەوتی بەکارهێنانیان بەسەرچووە

☐ بەرهەمەکان خەوشدارن/ساختەن

☐ بەرهەمەکان نایاسایین